

EL CAS DELS REFUGIATS EXTREMENYS

DE L'ANY 1936

TEXT: JORDI PIQUÉ PADRÓ | HISTORIADOR I ARXIVER

SEGELL DEL COMITÈ COMARCAL D'AJUT ALS REFUGIATS DE TARRAGONA. | FOTOGRAFIA: CENTRE D'IMATGES DE TARRAGONA / L'ARXIU

EL 13 d'octubre de l'any 1936, dos mesos i mig després de l'inici de la Guerra Civil Espanyola, sense cap notificació prèvia, va aparèixer al port de Tarragona el transatlàntic *Nyassa*, escortat pel destructor *Douro*, ambdós de bandera portuguesa. La càrrega, sota l'estreta vigilància de 62 policies portugueses, era de 1.437 persones que havien fugit de Badajoz abans de la sagnant ocupació de la ciutat per les tropes de l'exèrcit rebel. La imprevisió de l'arribada, com a conseqüència de la decisió unilateral del govern portuguès de desembarcar

els refugiats, va plantejar diferents problemes en una ciutat que no passava dels 31.000 habitants.

Tarragona havia rebut i atès els nens refugiats que procedien de Madrid i d'Astúries, però en el contingent desembarcat per la Marina portuguesa només hi havia 160 dones i 50 nens. La resta, més de 1.200, eren homes en edat militar. La dificultat d'atendre les necessitats d'aquesta massa de refugiats va generar tensió amb les autoritats locals republicanes.

Vint dies després de la seva arribada, el coronel Puigdemgola, governador militar de Badajoz, 15 oficials, 20 soldats, 130 carrabiners i alguns homes que formaven part de l'expedició de repatriats van marxar cap al front de Madrid. La premsa local va afirmar que a Tarragona ja només hi quedaven les dones i els nens; tanmateix, una quantitat considerable d'homes va restar a la ciutat, on se'ls va allotjar a l'edifici dels Germans de la Doctrina Cristiana i se'ls va facilitar feina a les obres municipals.

El diari *Llibertat* publicava l'article "Sobre els refugiats extremenys", que expressava amb duresa el conflicte existent: "Refugiats, entre els quals n'hi ha que insulten grollerament els companys tarragonins pel fet d'ésser catalans; que diuen a llurs infants que tenim l'obligació d'alimentar-los a base de «pollo», quan la seva festa major abans del 19 de juliol era sentir l'olor d'arengada, que «fan desaparèixer» les robes i objectes dels llocs on estan instal·lats [...]"

La ciutat acollia solidàriament els nens, les dones i la gent gran, però no els homes que podien anar a lluitar al front. La guerra només havia començat.

Ara que és notícia el desastre humanitari dels refugiats que malden per arribar a la Unió Europea, cal recordar que l'any 1938, fa 78 anys, a Tarragona es registraven prop de 9.000 refugiats, un 30 % del total de la població. |